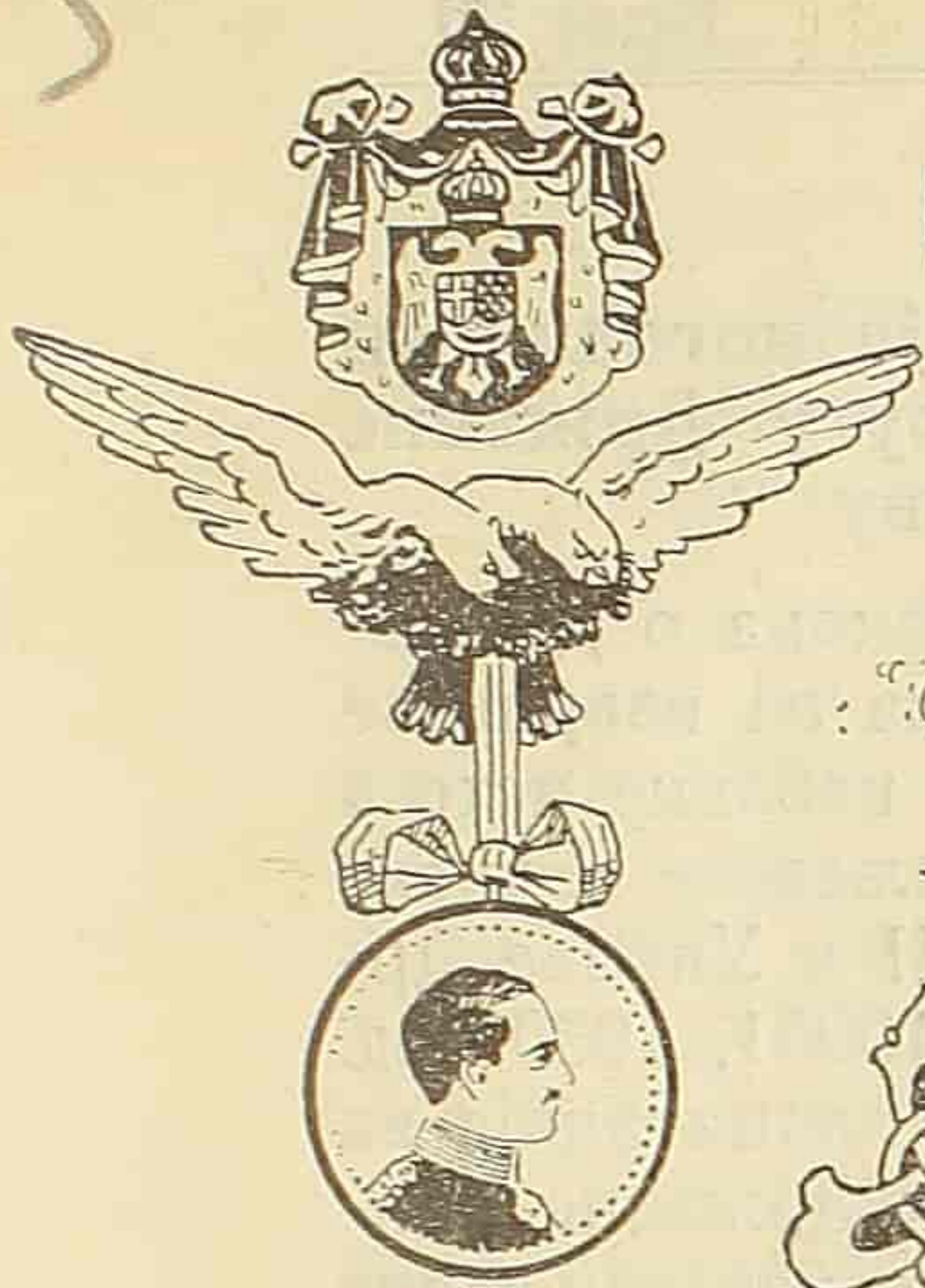
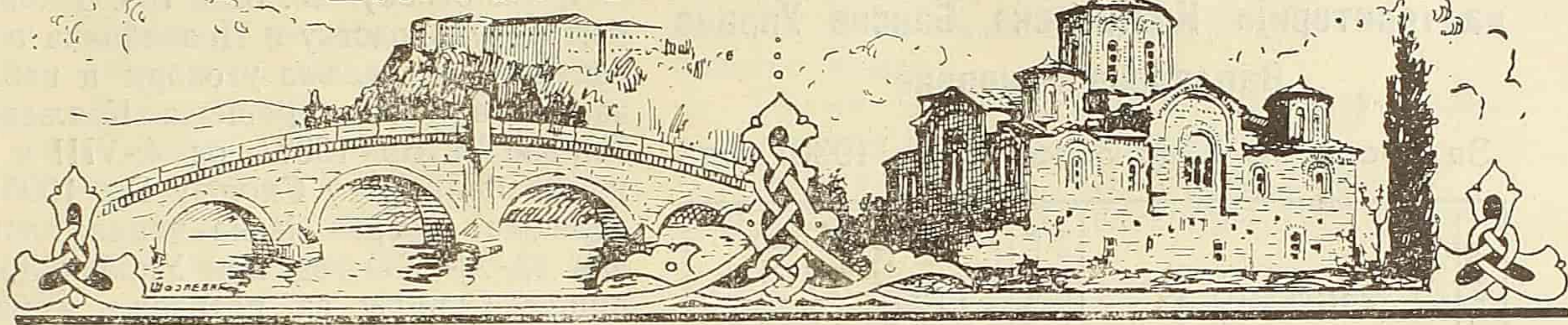

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ВАРДАРСКЕ БАНОВИНЕ

27. СЕПТЕМБРА 1930. ГОД.
СУБОТА

БРОЈ 2 ДИНАРА

ГОДИНА I. Број 26.
СКОПЈЕ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ излазе један пут недељно. Годишња претплата је 80, а за иностранство 140 динара. Огласи се примају по утврђеној тарифи. Рукописи, огласи и претплата се шаљу на адресу Банске Управе за Уредништво Службеног Листа.

Огледно-контролна и селекциона станица за Вардарску Бановину

У току прошле недеље приспела је у Скопље комисија, изаслата од стране Господина Министра Пољопривреде, да прегледа све бановинске установе у околини Скопља, које раде на испитивању земљишта, гајењу усева и гајењу стоке.

Комисија је састављена од првих наших стручњака на београдском пољопривредном факултету и стручњака у Министарству Пољопривреде. Од стране београдског пољопривредног факултета били су у овој комисији г. г. Др. Влајинац, декан пољопривредног факултета и професор науке о управи добара; Стебут, професор науке о ратарству; Марков, професор науке о сточарству; Др. Тодоровић, професор педологије — а од стране Министарства Пољопривреде г. Ђурић, начелник Одељења за биљну производњу.

Ова комисија је завршила свој рад и поднеће о томе извештај Министарству Пољопривреде, после чега ће се приступити зајадничком раду Министарства и Краљевске Банске Управе, на оснивању централне огледно-контролне и селекционе станице за вардарску бановину.

Овом приликом, да упознамо читаоце са циљевима и радом оваквих завода, какав се намерава основати у околини Скопља, за вардарску бановину.

Циљ овога завода је, да проучи и огледима установи: које се врсте усева, трговинског и пићног биља, као и које се врсте домаће стоке могу најуспешније гајити на земљишту бановине уопште и које врсте у појединим крајевима посебице. Уз домаћи материјал, испитује се у истом правцу и страни материјал — у првome реду материјал из других бановина наше Краљевине, а затим и материјал из других држава. Све ово, врши се путем огледа, за што је потребно дуже време, које се, по који пут

протеже и преко 5 година за биље и преко 10 година за стоку. Овим није речено, да ова установа по истеку овога броја година престаје да ради; на против, она је стално у послу, стално има да ради и испитује, јер се и у ратарству и у сточарству тежи све бољем и бољем, што се може постићи једино вршењем огледа постављеним на научној основи.

Када завод утврди, огледима, да је оно што се жели гајити за извесну врсту усева, трговинског биља и т. д., подесно земљиште и климатске прилике, добивене производе шаље својим филијалама, распоређеним по целој бановини — по среским расадницима, пољопривредним станицама, пољопривредним школама, сточним станицама —, да оне, свака у свом крају, гајењем тих биљака или грлима стоке утврде, да ли се оне и у њима могу гајити са успехом.

Према добивеним резултатима, у централној станици и њеним филијалама, приступа се другоме делу посла: произвођењу семена за биље и гајењу приплодних грла стоке за побољшање дотадашњег гајења у бановини и посебно у појединим њеним крајевима, према упуствима и под контролом централне станице.

Поред овога посла, централна станица има за задатак да контролише да ли извесни предмети, који су намењени пољопривреди, одговарају законским прописима.

За ову централну станицу, одређена комисија од стране Министарства Пољопривреде одабрала је неколико земљишта у околини Скопља, од којих ће се једно узети и на њему отпочети рад у току наредне године. Као саставни делови ове станице, служиће и садашње бановински установе: Огледна и селекциона Станица, Ергела у Душанову, Лозни Расадник и Огледно-Селекциона станица за поврће у Г. Лисичју. Све ове установе чиниће са централном станицом органску целину и радиће у истом правцу, по њеним упуствима.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Кретање заразних болести на територији Краљевске Банске Управе Вардарске Бановине

За време од 1. до 31. августа 1930. год.

Ред. број	ОБОЛЕЊА	Остало од пр изешт	Нови слу-чајеви	Свега бо-ловало	Од свих случај.		Остаје
					оздр.	умрло	
1	Febris flava — жута грозница						
2	Variola vera — велике богиње	1		1	1		
3	Thyphu Para, B. — пегавац		1	1			1
4	Typhus rekurens — повратни тифус						
5	Typhus abdominalis — трбушни тифус	43	35	78	33	6	39
6	Dysenteria — срдобоља	57	70	127	52	10	65
7	Scarlatina—скерлет	40	44	84	46	5	33
8	Diphtheria et Croup—гушобоља	8	60	68	44	8	16
9	Encephaliti lethargica — дремалица						
10	Mening corebro spinalis epidemic, - заразно запал. мозга						
11	Pertusiss — велики кашаљ						
12	Erysipelas — црвени ветар	15	21	36	11	1	24
13	Malleus — сакагија						
14	Tetanus — зли грч	1		1	1		
15	Anthrax — прострел	3	6	9	4		5
16	Trachoma - трахом	1		1	1		
17	Lussa (rabries) — беснило						

Из Одељења за Социјалну Политику и народно здравље у Скопљу.

О г л а с

за подизање и издавање под једногодишњи закуп баране кантине у кругу Државне болнице у Скопљу

На основу чл. 82. и 105. Закона о Државном рачуноводству и Правилника за извршење одредаба из одељка уговори и набавке истога закона, а у вези решења Краљевске Банске Управе VI. Бр, 16371 од 4.-VIII и Управе Државне болнице у Скопљу Бр. 10051, 1930 год. одржаће се прва јавна усмена лицитација на дан 13.-X.-1930 год. при Управи Државне болнице у Скопљу за подизање и издавање под једногодишњи закуп баране кантине у кругу оvd. Болнице,

Кауција у износу 300 динара, која ће се положити на каси Државне болнице у Скопљу у готовом новцу најдаље до 10 сати на дан лицитације.

Надметачи ће поред уверења о плаћеној порези за текуће тромесечје поднети уверење о подобности и способности за надметање и уверење о праву држања кантине.

Ближе обавештење и услови могу се видети сваког радног дана у канцеларији Економика болнице од 16—18 часова.

Из канцеларије Државне болнице у Скопљу Бр. 10051 од 8-IX-1930 год. 1—1

Набавка кокса

На дан 10. октобра 1930. године од 11—12 часова одржаће се код Општег одељења Краљевске банске управе на Цетињу II офертална лицитација за набавку 4 вагона кокса енглеског 5 вагона каменог угљена енглеског и 11 вагона мрког угљена.

Понуде се подnose по појединачним ценама. Кауција од 10% за домаће и 20% за стране држављане у готовом новцу или вредносним папирима по члану 88. Закона о државном рачуноводству, полаже се пре лицитације, а најкасније до 10 часова на дан лицитације код Општег одељења.

Понуде таксиране марком од 100 динара а поднешене у запечаћеној коверти, најдаље до 11 часова на дан лицитације примаће се само од оних надметача, који поред уверења о плаћеној порези за текуће тромесечје поднесу реверс о положеној кауцији.

Накнадне, телеграфске и неодређене понуде неће се примати.

Заинтересовани могу видети услове набавке код Општег одељења Краљевске банске управе на Цетињу од 7 и по до 12 и по час.

Из канцеларије Општег одељења Краљевске банске управе на Цетињу I Бр, 17983 1930 год. од 17 септембра 1930 год.

Оглас**о продаји 600 комада букових стабала у државној шуми „Петровој Гори“ — Шумске Управе у Лесковцу**

Према решењу Господина Министра Шума и Рудника Бр. 22513/30, г. Закона о Државном рачуноводству одржати ће се на дан 5 новембра у 11 часова у канцеларији Шумске управе у Лесковцу јавна усмена лицитација за продају 600 комада букових стабала у државној шуми „Петрова Гора“ Шумске управе у Лесковцу.

Кубни садржај изнаша око 1314 м³ са око 50 од сто грађе.

Почетна надметачна цена динара 26.832.

Рок сече и извоза годину дана од дана одобрења. Плаћање у три рате.

Сваки лицитант пре започетог надметања има поднети одређеној комисији реверс о уплаћеној кауцији, уверење о плаћеном порезу за текуће тромесечје, уверење о надметачкој способности те писмену изјаву да су му услови лицитације познати и да исте прихваћа.

Кауција се полаже на каси Шумске управе у Лесковцу до 10 часова дана лицитације, те изнаша за држављане Краљевине Југославије динаре 1500 а за остале стране динара 3000.

Купац плаћа сем понуђене цене б од сто у фонд за пошумљавање, све друге таксе које важе на дан лицитације те трошкове овог огласа.

Детаљни услови могу се видети за време уредовних часова код шумске управе у Лесковцу, и шаљу се на захтев по наплати таксе од динара 50.

Из канцеларије Шумске управе у Лесковцу Ш.Бр. 2366 од 20-IX-1930 године. 1—3

Бановинска болница у Врању**Набавка животних намирница**

На основу чл. 82—105 закона о државном рачуноводству, чл. 13 и 24 Правилника за извршење одредаба из одељка „Б“ истог закона наређења Господина министра социјалне политике и народног здравља О.Бр. 8220/29 г. као и овлашћења Господина бана вардарске бановине VII № 13520/30, Управа бановинске болнице у Врању, одржаће на дан 8. октобра у канцеларији свога економата, 1 усмену јавну лицитацију за следеће животне намирнице:

- 1) за бели и црни хлеб у вредности д. 10.000
- 2) „ слатко, кисело млеко, сир у вредн. „ 17.000
- 3) „ месо говеђе и телеће у вредн. „ 11.000
- 4) бакалук живот. намирница у вредн. „ 7.200
- 5) „ потрош. мат. у вредн. „ 3.500
- 6) „ вариво, воће и поврћа у вредн. „ 5.300

Све наведене артикле болница ће лицитирати за време: новембар 1930 и јануар и фебруар 1931. год.

Кауција се полаже на каси болничкој сваког дана, по објави лицитације, или на сам дан

лицитације комисији, која износи за наше поданике 5% од целокупне вредности предмета, који се лицитира, а за стране поданике 10%. Накнадне се понуде неће ни од кога примати.

Почетак лицитације у 11 часова и трајаће све док се не заврши. Лицитираће се од 1 кгр. односно комад.

Ближи се услови могу видети сваког дана у канцеларији економо болнице.

Из канцеларије Бановинске болнице у Врању Бр. 2434 од 3 септембра 1930 године.

Набавка у заводу „Обилићеву“

Управа завода „Обилићево“ у Крушевцу саопштава:

Овај завод набавиће током текуће године за своје потребе 150—200 вагона коштица од шљива, које претекну при печењу пекмеза, које се издвоје пре печења ракије из шљивових вина или после печења ракије из преостале џибре.

Да би се ова набавка могла извршити на што широј основи, молим да се обавесте сви који имају коштице, пекмезаре, пецаре ракије и т.д. у Бановини те да нам пошаљу понуде.

За набавку долазе у обзир коштице од свих врста наших домаћих шљива, које могу да буда помешане.

Молим да се лиферанти позову, да нам доставе своје прописно са 5 динара таксирани понуде у којима да означе количину коју би могли испоручити и цену за робу достављену франко завод „Обилићево“ при чему напомињемо да је достава робе без претовара могућа вагонима нормалног и узаног колосека директно до Обилићева. За тај индустријски колосек плаћа се 58 динара транспортних трошкова од једног вагона од Крушевца до Обилићева.

У цену треба урачунати 2 1/2% државне дажбине.

Господин Министар Војске и Морнарице наредио је, да највећа цена коштања једног килограма коштице од шљива буде 1 динар за испоруку франко завода „Обилићево“ са свима државним дажбинама.

Услови

За куповину коштица од шљива, сходно наређењима Господина Министра Војске и Морнарице Пов. А. Бр. 5609 и А. Бр. 6643 од 1929 годне.

1) Управа завода „Обилићево“ откупиће у току 1930 године до 150 вагона шљивових коштица за своје индустријске потребе. Набавка извршиће се сходно одредбама Закона о државном рачуноводству путем непосредне куповине од народа. Куповина коштица оглашена је већ раније народу путем управних власти.

2) За куповину долазе у обзир коштице свих врста наше домаће шљиве, које претекну

при индустриском или домаћем прерађивању (кување пекмеза, печењу ракије, етиважи шљива и т. д.)

3) Коштице, које долазе у обзир за испоруку треба да су чисте и по могућству суве. Најбоље је ако се коштице како долазе из цибре или са сита преперу водом и потом осуше.

4) Коштице са највише 15 тежинских процената влаге и са умереним процентом природних примеса (мањи заостаци меса, лишћа, петељки, прљавштине и т. д.) примају се без икаквих одбитка.

Код влаге или нечистоће која је већа од 20 тежинских процената умањује се исплатива тежина робе за онолико процената, колико има страних примеса преко 20 од сто.

Робу која би била у јачој мери очигледно намерно стемана примесом земље, песка и шљунка, има комисија права да одбије и стави испоручиоцу на расположење.

5) Управа задржава право, да преко своје комисије откупи само робу најповољнијих понуђача.

6) Коштице треба слати просто натоварену у вагоне (ринфузе) без икаквог прибора за паковање. Да би се избегло ненамерно отежавање робе услед кише треба коштице отпремити у затвореним вагонима или ако су отворени покрити товар мушемом.

7) Исплата испоручене количине вршиће се на каси завода „Обилићево“ на основу комисијског извештаја о пријему по прописном рачуну и признаници, који подлеже законској такси.

Из VIII Одељења за Трговину, Обрт и Индустрију Краљевске Банске Управе Вардарске Бановине у Скопљу VIII Бр. 8361 од 18 септембра 1930 године.

О г л а с

На основу одобрења Команданта Ваздухопловства Војске В. Т. Број 10615 од 7. августа 1930 год., поднесите своју понуду на разни радионички намештај за потребу Техничког Парка 3 Ваздухопловног Пука у Скопљу, а који је већином дрвенарија (тишлерски посао).

Предрачун, тачни технички услови као и цртежи за тај намештај могу се видети, преписати и прецртати у канцеларији Команданта Аеропланске Радионице на Аеродрому у Скопљу сваког радног дана од 7—13 часова, а недељом од 9^{1/2} до 11^{1/2} часова.

Предрачун, технички услови и цртежи неће се никоме доставити из разлога, што ова Команда није добила довољан број цртежа.

Предрачунска сума износи 99.890 динара и 21 пара.

Сваки понуђач је дужан да састави понуду на следећи начин и то:

1) Понуда се има тачно саставити по пре-

драчуну, техничким условима и цртежима, а понуде, које не буду одговарале свима одредбама или које садрже протупредлоге одбиће се на надлежном месту.

2) С тога ће сваки понуђач, који жели поднети понуду овој Команди, већ приликом преписивања предрачуна и прецртавања цртежа да на полеђини предрачуна и сваког цртежа и овога расписа стави и својеручно у знаку сагласности и примања обавеза следећу изјаву и то: „Изјављујем да су ми познати ови услови и пристајем, да се по њима надмећем“.

3) Понуде ће скупљати и имају се предати нарочитој комисији или доставити препоручено поштом и то у запечаћеном коверту за новчана писма од каке артије, а која мора бити снабдевена са 5 (пет) печата дотичне фирме или понуђача и то печате печатним воском.

Ове понуде прикупиће ова комисија по списку у којем мора бити означен редни број понуде по реду како су стигле, и примљене, дан пријема понуде, од које фирме, тачно место становања, улица и број куће, исправност куверте и воштаних печата и дали је понуђач предао на каси 3 Ваздухопловног пука кауцију и у којем износу.

Када је до означеног рока комисија прикупила понуде поставиће их комисијским извештајем Команданту Техничког Парка 3 Ваздухопловног пука у запечаћеним кувертима по списку.

По наређењу Команданта Ваздухопловства Војске понуде се неће овде отворати нити решавати, коме се има поверити набавка, већ се имају у запечаћеним кувертима доставити Команданту Ваздухопловства Војске у Нови Сад на отварање и решавање, коме се има да повери испорука.

На кофертима има се у заглављу ставити крупним и читким словима натпис и то: „Понуда на радионички намештај од понуђача име и презиме или назив фирме, а за Технички Парк 3. Ваздухопловног пука у Скопљу.“

4) Рок за подношење понуда било лично или по комисијски или преко поште има бити најкасније до 11 часова на дан 18. октобра 1930. године.

5) Понуда се мора саставити на тај начин, да се за сваки предмет по цртежу или позицији по предрачуну (и са истим радом по предрачуну) стави појединачна цена по комаду па онда на тражени број предмета. На крају предмета имају се све позиције сабрати и изнети бројевима и словима износ целокупне суме испоруке.

Понуде које нису овако састављене и у којима се само означава износ целокупне набавке без појединачног делеља на позиције као и оне, које нису писане тинтом неће се узимати у поступак.

6) На крају сваке понуде има сваки понуђач да изјави писмено следеће тачно онако и

то; „Сви технички услови, детаљи и цртежи као и предрачун познат ми је и на исти сам се у знаку сагласности потписао и пристајем по свему уз остале одредбе Закона о Државном Рачуноводству и Правилника „Б“ истога Закона, да се по истима надмећем.

7) Да би се омогућило и мањим, вредним и солидним мајсторима да учествују на овој набавци дозвољава се, да се понуђачи могу надметати и на поједине позиције предрачуна, да би се тиме створио шири круг здраве конкуренције.

8) Према томе сваки понуђач је дужан најкасније до 10 часова на дан 18 октобра 1930 године предати на каси 3. Ваздухопловног пука прописну кауцију од 5% понуђене цене испоруке за коју се подноси понуда.

9) Испорука радионичког материјала (намештаја) има бити франко Аеродром зграда Аеропланске Радионице у Скопљу.

10) Понуде морају бити таксирани. (са једном стотином динара таксених марака).

11) Испоручилац сноси све државне дажбине по законима и одредбама Зак. о таксама.

12) Рок испоруке за 1¹/₂ (један и по) месец по потпису уговора од свих уговорених страна и овај рок испоруке има да стави сваки понуђач у својој понуди.

13) Исплата испоруке одмах по прописном пријему намештаја на каси 3 Ваздухопловног пука у Скопљу.

14) Материјал за израду и сама израда намештаја мора бити првокласна. За време израде намештаја у радњи у Скопљу испоручиоца коме је поверена испорука и израда, исти је дужан примити у сваком радном времену комисију која ће контролисати сву израду и квалитет употребљеног материјала.

15) Промену и изради димензија испоручиоца несме без предходног одобрења да изврши. Покаже ли се каква промена потребна има кратким путем да извести комисију, која ће им учинити до детаља образложен предлог, па тек по мојем одобрењу има се промена да изврши.

16) Фарбање намештаја има се извршити после комисијског пријема и прегледа Комисије па тек да утврди да ли се прегледани намештај може префарбати. Свугде мора доћи премаз од барем два пута са сивом маслинастом бојом (уљаном бојом).

17) Намештај који је велике димензије, тако да не може услед своје гломазности да уђе кроз врата, има се у дотичним просторијама аеропланске радионице на лицу месту састављати и довршавати.

18) Заинтересованим ставља се до знања, да се пожуре са преписивањем предрачуна и прецртавањем цртежа како би могли што пре и најтачније преформулисали цене.

Из канцеларије Техничког Парка 3 Ваздухопловног пука у Скопљу (Аеродром) Бр. 3058 од 24 септембра 1930 године.

Конкурс

за пољопривредне чиновнике Вардарске Бановине

На основу решења Господина Бана Вардарске Бановине III. Бр. 41.008 од 17. септембра 1930. год. расписује се конкурс за следећа места бановинских пољопривредних чиновника и то:

- 1) једног директора пољопривредне школе
- 2) једног суплента пољопривредне школе
- 3) једног приправника-асистента пољопривредне станице
- 4) једног управника лозног расадника
- 5) четири среска пољопривредна референта
- 6) три васпитача пољопривредних школа
- 7) осам помоћника-дневничара-пољопривредних референата.

За директора пољопривредне школе тражи се пољопривредни факултет, положени професорски испит и најмање 8 година наставничке службе.

За чиновника под тачком 2, 3, 4 и 5 тражи се такође факултетска спрема, односно квалификације по чл. 7. Закона о унапређењу пољопривреде.

За васпитаче пољопривредних школа тражи се средња пољопривредна школа или учитељска.

За помоћнике-дневничаре тражи се свршена нижа пољопривредна школа.

Молбе прописно таксирани доставити најдаље до 10. октобра 1930. год. Пољопривредном одељењу Банске Управе Вардар. Бановине.

Од стране Краљевске Банске Управе Вардарске Бановине III. Пољопривредног одељења III. Бр. 41008 од 17. IX. 1930. године.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

Шта треба сваки човек да зна о маларији

Како треба схватити проблем маларије и како га треба решити

Борба против маларије уништавањем комараца преносилаца маларије, добива из године у годину све више присталица нарочито код Американца и Италијана.

Уништити или боље рећи умањити број комараца постигао би се исушавањем бара и мочвара, регулисањем река, потока или јазова и т. д. Теориски врло просто и једноставно у пракси међутим скопчано са пуно тешкоћа и са великим издацима.

Исушавање великих мочвара у маларичним крајевима не врши се само у циљу смањивања *Anopheles* већ с намером да се добије на првом месту терен за побољшање по-

љопривреде, са побољшањем пољопривреде побољшава се и материјално и социјално стање становништва и тиме индиректно и стање маларије.

У Римској Кампањи (Фиумичино, Макарезе и т.д.) и поред исушених дренажом огромних мочвара, још увек има комараца, који се сада лежу у каналима за дренажу али се стање маларије знатно поправило, с једне стране опадањем броја комараца а с друге побољшањем економског стања становништва које се је материјално тако подигло да може да направи удобну кућу, да држи више стоке у прописним шталама у које сада комарци радије улазе него ли у људске станове и тако постепено прилагођавају се стоци и избегавају човека. Затим када је човек имућнији боље се храни и тиме постаје отпорнији за сваку болест па и за маларију и т.д. и т.д. Исушивање а затим насељавање скопског поља дало би без сваке сумње сличне резултате.

Док исушивање мочвара и баруштина има за последицу опадање комараца односно маларије, дотле не савесно наводњавање повећава број комараца и погоршава стања маларије. И тако у Г. Лисичју (селу на неколико км. од Скопља) пре образовања водене задруге, проценат обољења од маларије једва да је достигао 30% међутим стварањем и довођењем водене мреже у ово село у циљу наводњавања маларија је из године у годину расла да данас достиже скоро 100% и прети да расели већ постојећу канализацију.

Не само водене задруге већ у опште сви канали и јазови за наводњавање у овим крајевима представљају одлична легла *Anopheles* и према томе велику опасност од маларије.

У Вардарској бановини 50% обољења од маларије може се приписати комарцима излеженим у вештачким леглима, која је човек несвесно створио. У Скопљу као и у већини других градова Вардарске бановине, најважнија легла *Anopheles* налазе се у каналима или јазовима, који служе за поливање пољопривредних усева. У каквом се стању ови јазови и канали налазе и како се у опште одржавају и како се вода из њих разводи и употребљује за сваку је осуду.

Нико не може спорити да је наводњавање од највећег значаја за пољопривредника у овим крајевима, јер земља је тако порозна и тако брзо изгуби влагу да ако се често не полива сви усеви убрзо пропадну и осуше се. Наводњавање помоћу канала и јазова може се дозволити само у том случају ако су канали и јазови очишћени од траве и корова, то јест да у њима вода отиче брзо, затим да са стране не пропуштају воду и на тај начин не стварају непотребне баре у околини јазова и т.д.

Краљевско Банска Управа сватила је значај јазова и канала за наводњавање и опасност од маларије која отуда прети те је израдила и издала уредбу о одржавању јазова у Вардарској

бановини, чиме је решила једно важно питање. Чим се ова уредба спроведе у праксу, без икаквих других мера за сузбијање маларије, у више места Вардарске бановине маларија ће опати најмање за 50% процената.

Што се тиче потока и река, може се казати да у Вардарској бановини представљају највећу опасност за маларију а у брдским крајевима тако рећи једина су легла комараца.

Докле ће се питање стајаћих вода односно бара и мочвара као и јазова временом потпуно решити, дотле ће легла комараца у рекама и потоцима представљати увек један велики проблем. И тако Вардар, Црна Река, Крива Река, Брагалница, Пчиња као и безброј њихових притока представљаће увек једну велику бригу и опасност од маларије.

За она легла комараца која се из ма којих разлога не могу асанирати или регулисати, имамо данас одлична сретства за уништавање ларве, која су нам до сада на више места дала одличних резултата и на која можемо сигурно рачунати у борби против маларије.

Све до 1926. године у борби против ларви комараца служили смо се најрадије петролеумом, нафтом или разним уљима, који имају ту особину да се разлију на површину воде и спрече додир ларви или лутки са атмосферским ваздухом што има за последицу њихову асфиксију. На жалост, у земљама где је петролеум скуп као што је случај код нас, ово се средство не може употребити у већој размери а затим да петролеум потпуно покрије површину воде и тиме угуши ларве или лутке, потребно је да површина воде на коју се сипа петролеум буде без траве и вегетације, што није случај код легла *Anopheles*, која траже легла у којима има усправне или хоризонталне вегетације. Да се дакле петролеум може искористити за легла *Anopheles* потребно је претходно ова очистити од траве односно вегетације што такође захтева извесне издатке ит.д.

Од 1926. године у борби против маларије односно против ларви *Anopheles* употребљава се са великим успехом Париско Зеленило, које се предходно промеша са прашином ради разређења а затим сипа на површину воде односно легла комараца.

Док петролеум убија ларве и лутке *Anopheles* и *Culex* индиректно спречавајући им ваздух за дисање, дотле Париско Зеленило убија искључиво ларве *Anopheles* на тај начин што ће се ларва отровати пошто поједе неко зрнце овог отрова.

Ово ларвичино сретство убија искључиво ларве *Anopheles*. зато што се ове ларве хране са површине воде на којој се налази разређено Париско Зеленило, међутим ларве *Culex* хранећи се испод површине воде не долазе у контакт са овим отровом и према томе и не трују се.

Париско Зеленило, које се употребљава као ларвичино средство, састоји се из ситних

мокроскопских кристала а хемијски није ништа друго него оксид арсена и бакра.

Пре употребе на легла *Anopheles*, Париско Зеленило се промеша са обичном просејаном прашином с пута у размери 1% па се нарочитом пумпом поспе на воду при тихом и лепом времену. Када је вода мирна а време без кише, Париско Зеленило остаје на површини воде до 70 сати мада су ларве *Anopheles* убијене у року до три сата. Париско Зеленило треба посипати сваких осам дана на иста легла, јер се не сме дозволити да се ларва претвори у лутку, која се овим отровом не трује пошто се ова не храни као што смо то већ поменули.

Париско Зеленило има преимућство над петролеумом што је ово лаврично средство много јефтиније, јер се са једним килограмом овог отрова могу да униште ларве на једном хектару површине а затим Париско Зеленило може се сипати и на воде са јаком и бујном вегетацијом, што није случај са петролеумом, који с успехом може употребити само у том случају ако је вода без вегетације. Посипање Париског Зеленила на воде не представља никакву опасност за стоку која пије ову воду. Једини недостак Париског Зеленила је у томе што не делује на ларве *Culex*, којих има по целој вароши у огромном броју као што смо то већ нагласили приликом описивања комараца.

Поред великих и малих асанација у борби против комараца односно маларије, париско зеленило стоји на првом месту и на више места може нам дати одличних резултата у борби против маларије.

Како реке и потоци представљају велику опасност од маларије, јер за време лета постају одлична легла *Anopheles*, то нам овде Париско Зеленило може једино дати задовољавајуће резултате и тако смо на овај начин решили питање маларије у кратовском и кривопаланачком крају и има изгледа да ће се проширити ускоро и на друга места.

Директно уништавање одраслих комараца не даје задовољавајуће резултате у борби против маларије.

Криза наших житарица

Ми смо у прошлом чланку изнели резултате дискусије, која је поводом овог важног питања вођена у Трговачкој Обртној Берзи у Скопљу. Том приликом је изабран одбор од тројице, који је у смислу мишљења и жеље присутних, спремио једну резолуцију, која је предата Господину Бану Вардарске Бановине. У њој се констатује између осталог и готовост г. Тасе Тасића, индустријалца, који јв одлучио да добава 75 вагона најбољег семена потиске пшенице, која би се уз припомоћ државних и бановинских власти делила земљорадницима

Вардарске бановине у замену за домаће жито или пак за готов новац. Та пшеница би се поделила на тај начин што би добио Урошевац 15, Бабљак 2, Липљан 7, Приштина 15, Обилић 5, Прилужје 1, Вучитрн 5, Косовска Митровица 5, Куманово 5, Велес 2, Штип и Свети Никола 5, Кочане 2, Градско 1, Неготин-Вардар 2 и Скопље 3 вагона.

Господин Бан је са задовољством прихватио овај користан предлог, те је одмах предузео потребне мере, да се учине олакшице за извоз те пшенице. Осим тога издаће у смислу овога наредбе и упутства свима властима у бановини, како би се убрзао рад тако, да се ово жито све засеје, а у колико не достигне, а ова количина није довољна, то ће се такође наредити како ће се помоћи наш пољопривредник да би побољшао квалитет и квантитет наших житарица, који чине главни извор народног богатства.

Ми имамо разлог веровати да ће се свуда наћи велики број људи, поглавито међу нашом интелигенцијом, који ће све своје способности, искуство и љубав ставити народу на расположење, који то са пуно права очекује од својих школованих синова.

Једна културна свечаност

На Малу Госпођу, 21 овог месеца, приређена је једна лепа свечаност у Кривој Паланци поводом славе Кола Српских Сестара. На име тога дана је обављен свечао завршетак Домаћичког курса, који је трајао три месеца. На овоме течају било је 30 ученица, девојчица и девојака из Криве Паланке. На томе курсу ученице су се поучавале из хигијене, кувања, домаћинства, веза и других ручних радова, а све је ово рађено под руководством и потпором Хигијенског Завода у Скопљу.

Тога дана приређен је ручак на који су позвати представници месних власти, ђачки родитељи и гости из Скопља: г. Живојин Лазић, бан Вардарске бановине, затим г. Др. Војт, представних Хигијенске секције Лиге Народа, организатор хигијене у Грчкој, г. Др. Полис, помоћник Министра Народног здравља и г. Др. Аливиџапос, хигијенски саветник Министарства Народног здравља у Грчкој. Ту је био и г. Др. Чедомир Симић, шеф маларичног одељења у Хигијенском Заводу у Скопљу и још неки други. А страни гости су дошли у нашу земљу да се упознаду са резултатима рада Хигијенског Завода. Том приликом приређена је и изложба ручних радова, резултат тромесечног рада на томе течају, који је на све присутне оставио леп утисак. Овом приликом нарочито подвлачимо похвалну енергију, љубав и предузимљивост наставница тога курса госпођица Удичке и Секулић, које су својим досадањим радом доказале да су се са пуно љубави и одушев-

љеном преданошћу посветиле једном племени-
том и корисном послу.

За време ручка, који су припремиле уче-
нице, г. Бан је одржао један леп говор о зна-
чају овог течаја, похваливши нарочито вред-
ноћу ученица као и разумевање грађанства
које се радо одазивље позивима код свих кул-
турних покрета у нашој земљи. Г. Бан је оду-
шевљено поздрављен од свих присутних, који
су не једном увидели у њему једног ретког
пријатеља нашега Југа, који годинама улаже
велику љубав, енергију и пожртвовање за оп-
шти напредак свих друштвених слојева.

Народ је госте са пуно симпатија испратио,
госте посведочивши и том приликом наше осведо-
чено гостопримство, а у овом случају према
своме великом пријатељу, своме Бану и оста-
лим гостима, који нису жалили труда да по-
сете Криву Паланку.

Г. Бан је, при повратку посетио село
Псачу у Кривопаланачком срезу и Нагоричане
код Куманова, у којим је местима имао при-
лике да се види са народом, да измења мисли
са појединцима, распитујући се о летини и бу-
дућој сетви, саветујући их како ће се и на
који начин унапредити наша привреда.

ПОЗОРИШТЕ

„Американска јахта у сплитској луци“

Комедија у три чина са интермецом од Милана
Беговића, чија ће премијера бити 30.
септембра 1930. год.

Иако је до сада био непознат широј скоп-
ској публици, г. Милан Беговић је врло поз-
нато име у југословенској драмској литератури.
Ма да ће „Американска јахта у сплитској луци“
бити први његов комад који ће се приказати
у Скопљу, ипак је овај драмски писац више
познат и у Југославији и у иностранству но
много нама најпознатији аутори.

Његова „Госпођа Вамевска“ (или „Напо-
леон у Варшави“) играна је у Москви са ве-
ликим успехом још пре рата Драма „Божји
човек“ пуна високе моралне вредности, дубоко
српска, а међутим, ипак човечанска, играна му
је у Брну, Прагу, Лос Ангелосу и Сан Фран-
циску. Његов „Пустолов пред вратима“, по ус-
пеху и броју приказивања у иностранству,
постао је право ремек-дело домаће драмске
књижевности. Приказиван је у Бечу, Софији,
Прагу, Брну, Оломуцу, Бергену (Норвешка),
Ослу (Норвешка), Риму, а узет је за прикази-
вање и у позоришту Де л'авени-у у Паризу.

„Американска јахта у сплитској луци“ је
до сада приказивана у Загребу, Хамбургу, Брну
и у многим градовима Југославије од стране
Новосадско-Осјечког позоришта. Узета је за
тонфилм и оперету.

Познати оперетни композитор Жан Жилбер
пише за њу музику.

За извођење ове веселе комедије, чије су
радње и догађаји описани као да су исечени
из живота, биће упуслен цео ансамбл Скопског
позоришта. Главне улоге су додељене г. г. П.
Јовановићу, М. Џимићу, Љ. Филиповићу, М. Ва-
сићу М. Величковићу, С. Никачевићу; затим
гђама Ж. Срдановићки. М. Подхрадској, Љ.
Драгићки и М. Филиповић,

Режија је поверена г. Јосифу Срдановићу.

Репертоар:

Субота, 27 септембра 1930. год. „Мајмун
који говори“.

Недеља, 28. септембра 1930. год. „Свадбе-
ни марш“.

Уторак, 30. септембра 1930. год. „Амери-
канска јахта у сплитској луци“.

Четвртак, 2. октобра 1930. год. „Мајмун
који говори“.

Објава.

Монополски Инспекторат у Скопљу одр-
жаће 20. октобра т. г. оферталну лицитацију
за набавку канцеларијског материјала. За ус-
лове обратити се Монополском Инспекторату
у Скопљу. МИБр. 9343. Штампана је у Служ-
беним Новинама Бр. 212 од 17. септембра о. г.

Плац на продају

на најлепшем месту у Скопљу, одмах до Фран-
цуско-Српске Банке, Величина 420 м². Цена
повољна. За услове обратити се књижари В.
Димитријевића или књижари М. Тодоровића.

2—

Изгубљено сведочанство

Недавно сам изгубио сведочанство трећег
разреда Мушке Гимназије у Скопљу, те га
овим оглашујем аа неважеће.

2—3

Радован Нинковић

КЊИЖИЦА ЗА НАПЛАТУ ОПШТИНСКОГ ПРИРЕЗА

има на стоваришту

КЊИЖАРА

В. Димитријевића, Скопље
улица Краља Петра

Власник Службеног Листа је Банска Управа Вардарске Бановине у Скопљу. — Уредник по
овлашћењу Бан. Управе, Симић Стеван, директор гимназије у пензији Кеј Краља Александра 117
Штампарија и Књиговезница Василија Димитријевића — Скопље, Краља Петра -- Телефон 182